

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 41/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **ERS Holding, spol. s r. o.**, Šamorínska 10, Bratislava, IČO 35 702 982, zastúpenej advokátskou kanceláriou ALTER IURIS, s. r. o., Tolstého 9, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Kucbel, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obdo 43/2019 z 20. mája 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 3. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Obdo 43/2019 z 20. mája 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň sa domáha náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka mala vo veci samej procesné postavenie žalobkyne proti žalovaným, a to obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalovaná v 1. rade“), a obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalovaná v 2. rade“); predmetom sporu bola žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu [určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky z 27. mája 2014 (ďalej len „zmluva o postúpení pohľadávky“) uzatvorenej medzi žalovanou v 1. rade ako postupcom a žalovanou v 2. rade ako postupníkom (v čase uzavretia zmluvy majúcou obchodné meno [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], pozn.)]. Sťažovateľka namietala, že neboli splnené podmienky na postúpenie

pohľadávky v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“). Mala za to, že v dôsledku toho bolo potrebné právny úkon považovať za neplatný s poukazom na § 39 Občianskeho zákonníka, pretože svojím obsahom odporoval zákonu o bankách.

3. Vo veci samej ako prvoinštančný súd rozhodol Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 28 Cb 141/2015-680 z 22. decembra 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým žalobu sťažovateľky zamietol. Predmetný rozsudok okresného súdu potvrdil ako odvolací súd Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4 Cob 55/2017-722 z 19. júla 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“). K tomu sťažovateľka dodala, že z jeho odôvodnenia je zrejmé, že odvolací súd napriek jej námietkam o potrebe aplikácie zákona o bankách platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky právne neposúdil podľa zákona o bankách. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Má za to, že z ňou podaného dovolania bolo zrejmé, že ním namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, pokiaľ ide o otázku posúdenia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky (v ďalšej časti ústavnej sťažnosti v tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na konkrétne pasáže ňou podaného dovolania, pozn.). O podanom dovolaní rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho podľa § 447 písm. f) CSP (pretože sťažovateľka nevymedzila uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, pozn.) odmietol.

4. Najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu v podstatnom odôvodnil takto:

4.1. K sťažovateľkou uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP uviedol, že sťažovateľka v dovolaní odvolaciemu súdu vytýkala viacero nesprávností, kritizovala správnosť jeho právnych úvah, náhľadov a záverov, ako aj neopodstatnenosť niektorých jeho konštatovaní a nevykonanie niektorých ňou navrhovaných dôkazov. Poukázal na to, že sa v dovolaní zaoberala vecnou správnosťou právnych záverov súdov, teda právnym posúdením veci, za nesprávny označila záver súdov oboch inštancií, že vo veci boli podľa § 92 ods. 8 zákona o bankách (v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o postúpení pohľadávky, pozn.) splnené zákonné predpoklady na jej platné postúpenie. Dovolací súd argumentoval, že nesprávne právne posúdenie veci ani nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu samy o sebe zakladajú prípustnosť dovolania podľa uvedeného dovolacieho dôvodu. Uzavrel, že v dôsledku nevymedzenia právnej otázky relevantnej podľa tohto ustanovenia neboli dané predpoklady na uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu. Skonštatoval, že v prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok riešených súdom prvej inštancie a odvolacím súdom. V opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný dovolací prieskum.

4.2. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP argumentoval tým, že sťažovateľka síce výslovne týmto dovolacím dôvodom dovolanie nevymedzila, avšak na viacerých miestach označila odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu za zmätočné a arbitrárne. K tomu ďalej uviedol, že s poukazom na obsah odôvodnení rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu dospel k záveru, že nimi bola daná jasná a zrozumiteľná odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré boli

účastníkmi konania nastolené. Bez povšimnutia neboli ponechané žiadne argumenty, ktoré mali pre vec podstatný význam.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka namieta, že napadnuté uznesenie je arbitrárne a najvyšší súd v ňom nesprávne aplikoval § 447 písm. f) CSP, keď odmietol ňou podané dovolanie z dôvodu, že v dovolaní nebol sťažovateľkou dovolací dôvod vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP. Argumentuje, že v podanom dovolaní uviedla právne posúdenie veci, ktoré považuje za nesprávne, ako aj dôvody, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Zároveň poukázala aj na rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa dovolaním napadnuté rozhodnutie odklonilo, pokiaľ ide o rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Poukázala na to, že z obsahu ňou podaného dovolania bolo zrejmé, že kľúčovou právnou otázkou pre rozhodnutie vo veci samej bola otázka neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky vzhľadom na rozpor s § 92 ods. 8 zákona o bankách (resp. potreba aplikácie ustanovení zákona o bankách ako *lex specialis* pri posúdení platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, pozn.). Argumentuje, že táto ňou v dovolaní nastolená právna otázka je otázkou, na ktorej vyriešení záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Zároveň, že právny problém bol v dovolaní vymedzený značne detailne, teda nemohlo ísť o prílišnú aktivitu zo strany dovolacieho súdu pri odhaľovaní nastolenej právnej otázky. Poukázala na to, že dovolací súd nemôže vyžadovať dokonalú formuláciu dovolacej otázky, ak je z obsahu dovolania zrejmé, čo dovolateľ podaným dovolaním sledoval, v čom spočívala právna otázka, aj keď nebola zreteľne a osobitne vymedzená a označená slovami právna otázka. Tiež v dovolaní namietala aj arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, na čo však dovolací súd nedal adekvátnu odpoveď. Má za to, že dovolací súd posúdil ňou podané dovolanie príliš formálne a neposudzoval ho podľa jeho obsahu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd s poukazom na § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku odmietol dovolanie sťažovateľky. Sťažovateľka namieta, že napadnutým uznesením jej bola odopretá náležitá súdna ochrana, pretože najvyšší súd mal ňou podané dovolanie posúdiť príliš formálne a neposudzoval ho podľa jeho obsahu.

7. Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky (I. ÚS 104/2021). To samozrejme neplatí, ak by najvyšší súd posúdil otázku prípustnosti dovolania ústavne neutržiteľne v neprospech sťažovateľky.

8. Zároveň je vhodné pripomenúť, že cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľky v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia práv sťažovateľky. Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru, a teda nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia namietaných práv sťažovateľky už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 190/2022).

9. Úlohou ústavného súdu bolo preto v danom prípade posúdiť, či najvyšší súd ako súd dovolací napadnutým uznesením nevybočil zo zákonného rámca, a teda či napadnutým uznesením nedošlo k porušeniu sťažovateľkou namietaných práv, a to aj s poukazom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia.

10. Po preskúmaní napadnutého uznesenia a dôvodov na odmietnutie podaného dovolania sťažovateľky v ňom uvedených s poukazom na v ústavnej sťažnosti uplatnené námietky sťažovateľky ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd dôvody, pre ktoré odmietol dovolanie, primerane rozviedol, a to na stranách 10 až 14 (v bodoch 18 až 28) napadnutého uznesenia. No zároveň na tomto mieste musí vo vzťahu k odôvodneniu najvyššieho súdu tomuto vytknúť, že ním (v bode 27 napadnutého uznesenia, pozn.) uvedené rozhodnutie sp. zn. R 2/2016 (zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, pozn.) už nie je aplikovateľné (uvedené ústavný súd už opakovane konštatoval napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 116/2020, II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 105/2021, I. ÚS 190/2022, I. ÚS 490/2022, I. ÚS 530/2022). Avšak v okolnostiach veci ani tento nedostatok nič nemení na správnosti samotných záverov najvyššieho súdu v danej veci.

11. Pretože je sťažovateľke odôvodnenie napadnutého uznesenia dostatočne známe, ústavný súd ho na tomto mieste nebude podrobnejšie rozoberať a bližšie rozvádzať jeho jednotlivé závery. Len pre doplnenie uvedie, že najvyšší súd sa s dovolaním sťažovateľky podľa názoru ústavného súdu vysporiadal ústavne konformným spôsobom.

12. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd skonštatoval, že po zohľadnení obsahu odôvodnení rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu má za to, že bola daná odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, ktoré boli v konaní účastníkmi nastolené. V súvislosti s tým je preto možné konštatovať, že najvyšší súd v zásade postupoval v intenciách zachovania práva na súdnu ochranu, keď z jeho už uvedených záverov jasne vyplýva, že podrobil „kontrolu“ dostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, a to aj v spojitosti s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie. Na tomto mieste je vhodné doplniť, že nedostatok odôvodnenia súdneho rozhodnutia a rovnako aj jeho arbitrárnosť v konečnom dôsledku spôsobujú ako následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia, čo predstavuje zásah do práva na spravodlivý proces. V danom prípade však najvyšší súd (napriek skutočnosti,

že sa odvolal aj na dnes už neaplikovateľné zjednocujúce stanovisko sp. zn. R 2/2016, pozn.) pristúpil k prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu, a to aj v spojitosti s odôvodnením súdu prvej inštancie (ako to vyplýva z jeho už uvedených záverov, pozn.) z hľadiska kvality ich odôvodnenia, pričom skonštatoval, že netrpia nedostatkom odôvodnenia (ktorý by mal za následok porušenie práva na súdnu ochranu, pozn.). Neakceptovateľnou by bola situácia, ak by sa najvyšší súd (ako súd dovolací, pozn.) vôbec nezaoberal otázkou ne/preskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, čo však nie je uvedený prípad.

13. Zároveň k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP jednoznačne skonštatoval vo vzťahu k sťažovateľkou podanému dovolaniu absenciu vymedzenia právnej otázky relevantnej v zmysle tohto ustanovenia. V tejto súvislosti ústavnoprávne akceptovateľným spôsobom dodal, že v prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých (súdmi nižších inštancií, pozn.) pred ním riešených procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, pretože inak by uskutočnil procesne neprípustný dovolací prieskum. K tomu ústavný súd dodáva, že povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Pokiaľ ide o otázku vymedzenia dovolacích dôvodov, závery najvyššieho súdu korešpondujú aj s judikatúrou ústavného súdu, že za situácie, keď absentovalo zdôvodnenie prípustnosti uvedeného dovolacieho dôvodu, nebol najvyšší súd povinný ho svojím výkladom fakticky dopĺňať, domýšľať si a bádať nad tým, čo mala sťažovateľka na mysli (obdobne napríklad v rozhodnutí č. k. III. ÚS 47/2019-51 z 15. októbra 2019). Na tomto mieste ústavný súd považuje za vhodné zdôrazniť, že sťažovateľka poukázala na to, že z obsahu ňou podaného dovolania bolo zřejmé, že kľúčovou právnou otázkou pre rozhodnutie vo veci bola otázka neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky vzhľadom na rozpor s § 92 ods. 8 zákona o bankách (resp. potreba aplikácie ustanovení zákona o bankách ako *lex specialis* pri posúdení platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, pozn.). Podľa znenia § 421 ods. 1 CSP teda práve od vyriešenia tejto právnej otázky muselo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu. Z obsahu odôvodnenia priloženého rozsudku krajského súdu však vyplýva, že právne účinky postúpenia voči dlžníkovi nastanú okamihom, keď bol tento upovedomený o postúpení pohľadávky, pričom relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitimáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky. Súd z takéhoto oznámenia vychádza bez toho, aby skúmal ako prejudiciálnu otázku existenciu platnosti zmluvy o postúpení a dlžník (sťažovateľka, pozn.) sa v takomto prípade nemôže úspešne domáhať neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie. Preto sa sťažovateľka nemohla s úspechom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, keď jej bolo postúpenie oznámené postupcom (odvolací súd dospel k záveru, že nebolo preukázané dojednanie zákazu previesť pohľadávku na inú osobu, pozn.). Z uvedeného teda vyplýva, že vo veci konajúci prvoinštančný aj odvolací súd dospeli k zhodnému záveru, že keďže došlo k relevantnému a platnému oznámeniu postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky, pričom toto oznámenie spĺňalo všetky náležitosti (tento právny úkon bol bezvadným platným úkonom, pozn.), preto ani nebola pre rozhodnutie vo veci rozhodujúca otázka ne/platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky. V zmysle uvedeného preto ústavný súd dospel v danom prípade k záveru, že najvyšší súd sa neodmietol zaoberať dovolaním sťažovateľky a s jej argumentáciou uvedenou v jej dovolaní sa vysporiadal ústavnoprávne udržateľným spôsobom.

14. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 358/2019). Ústavný súd aj s poukazom na uvedené konštatuje, že v odôvodnení napadnutého uznesenia nevzhladol také nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie ústavný súd oprávňovali k vysloveniu záveru o porušení sťažovateľkou namietaných práv. Závery najvyššieho súdu nie je možné označiť za zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu za ústavne neudržateľné. Iba v takomto extrémnom prípade by totiž ústavný súd mohol zasiahnuť do výsostnej právomoci najvyššieho súdu týkajúcej sa posudzovania prípustnosti podaného dovolania.

15. Ústavný súd preto opakovane zdôrazňuje, že mu nepatrí nahrádzať právne názory najvyššieho súdu, a pokiaľ tieto jeho závery v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do tejto výsostnej právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania na základe prítomnosti zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu zasahovať (m. m. I. ÚS 139/2019). Na základe uvedeného preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

16. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 2. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu